

«8. Mai» kommer ut i Kristiansund N. — Postadresse boks 41. — Kontor: Nedre Enggate 20 II. — Abonnementspris kr. 16,— pr. år, løssalgspri 40 øre. — Annonsepris kr. 0.32 pr. m/m. — Fåes i kioskene hver lørdag.

Fanefflukt

Einar Gerhardsen, populært kalt «mannen med sølvstrupen», har etter samråd med sitt partis innerste sirkler, funnet det formålstjenlig å overlate statsroret til kammerat Torp.

Fremgangsmåten ved dette overraskende statsministerbytte var imidlertid så uortodoks og ga uttrykk for en så formell arroganse, at vi for vår del ventet en samlet presse ville forlange at selv en arbeiderpartimann skulle ta litt hensyn til normal parlamentarisk praksis.

Men hva fikk vi se? Jo, den våkne norske presse fra Morgenbladet til Vårt Land, finner ikke annet å skrive i denne forbindelse, enn at det er forståelig at Gerhardsen nå trenger avlastning. Den godtar den flau forklaring om grunnen til at Gerhardsen fant å måtte gå, og er samstemmig i sine servile lovtaler over den avgående og kommende statsminister. Ikke et ord om fremgangsmåten, ikke et forsøk på å analysere denne uventede demisjon, ikke et forsøk på å gi leseren en ide om hva som ligger bak eller på å forklare hva statsministerskiftet innebærer.

Det som hadde gått forut for den lakoniske melding i nyhetssendingen kl. 22 tirsdag

Regjeringen Nygaardsvold ble varslet 3. april om at Tyskland ville angripe Norge

De norske myndigheter kunne ikke tillegge advarslene noen betydning

Da kronprins Olav måtte forlate Trømsøskrev han et brev til det norske folk. Hvor er brevet idag

I forbindelse med den svenske minister Hamiltons opplysninger kunne det være av interesse å få opplyst, om det er fremkommet noe offentlig om de «alarmsamtaler» som den svenske generalstab førte i telefonen med den norske generalstab i dagene før 9. april. Etter hva det ble fortalt i Oslo sommeren 1940 av folk som burde ha kjennskap til det, fikk den norske generalstab i disse dager flere rikstelefoner fra den svenske generalstab i Stockholm med forespørsel om hva man i Norge aktet å sette iverk av avvergende karakter. Svenskene var jo i høy grad interessert i at nordmennene foretok seg noe og i å være ajour av hensyn til sine egne tiltak, idet man jo ikke kunne vite om Sverige på kort varsel kunne bli trukket inn.

Oslo ble altså varslet — ikke bare fra København og Berlin, men også fra Stockholm. — Det ble også dengang sagt, at man i Stockholm ikke forsto noe av nordmennenes opptreden, eller retttere sagt mangel på opptreden.

Dette er et meget interessant punkt, men er det klarlagt?

I denne forbindelse kan det også være grunn til å spørre: Hvor befinner det avskjedsbrev seg som kronprins Olav skrev i Tromsø like før han måtte gå ombord for etter høyere ordre og mot sin vilje å dra til England? Brent ble dette brevet ikke, såvidt vi vet, men bragt til Oslo av to offiserer, som reiste over Stockholm og kom til Oslo sommeren 1940. De overlot brevet, som var stilet til den norske befolkning,

til fylkesmann Christensen, ble det dengang fortalt i innvierte kretser. Er dette brevet offentliggjort noen gang, eller er det i Stortingets varetekt. — Eller hvor?

I forbindelse med dette har det sin store interesse å se på hva Den danske parlamentariske undersøkelseskommisjon sier i sin utredning i forbindelse med Norge.

Det heter her:

«Den 3. april meddelte Oster (oberst i Wehrmachts overkommando, og bitter motstander av Hitler) til den nederlandske militærattache i Berlin, general Sas, at Danmark ville bli angrepet den 9. april kl. 4 om morgenen, og den tyske oberst ba general Sas bringe meddelelsen videre til Danmark og Norge.

Dette ble gjort.

Ifølge samme beretning heter det, at Oslo ikke ville foreta noen henvendelse i Berlin angående de allarmende ryktesvisse etterretninger — alt så det norske utenriksdepartement — tillia disse advarende røster ingen betydning.

Det skjer merkelige ting i Middelhavsegnene

Har von Papen gjenopptatt sin diplomatiske virksomhet?

Arbeides det med en fascistisk verdensallianse?

Den sterke mann

Oscar Torp er blitt Norges statsminister.

Under okkupasjonen av Norge var han i London, og det fortelles, at han likte seg godt der borte i tåkeheimen. Han var medlem av regjeringen — og som sådan kom han i nær kontakt med de fornemste ønske-tenkere. Den tidligere antimilitarist ble en glødende militarist, og da han kom hjem ble han en av de ivrigste talsmenn for A-pakten. Hans London-tid skaffet ham, good will hos Vestmaktene i dag — og han blir ikke, som Einar Gerhardsen betraktet som angstbiter.

Det fortelles med krav på pålitelighet, at statsminister skiftet er blitt godt mottatt innen de toneangivende kretser i vest.

De som kjenner Torp riktig godt sier at han er en stribukk — og en mann som har lyst til å bruke makt. Dette kan føre til ubølg skade for landet — særlig i disse tider. Disse egen-skaper har imidlertid ført til at han innen A-partiet

Lambrechts ble sjef for luftforsvaret

Generalmajor Bull forbigått

Ville Lambrecht drive militær borgerkrig fra kontorstolen i London

Kaptein Omholt-Jensen rettet i sin tid graverende beskyldninger mot høyerestående offiserers forhold i luftforsvaret under Londontiden.

Ved kgl. res. 28. 2. 46 ble bestemt at det ikke skulle reises tiltale mot generalmajor Riiser-Larsen, eller andre offiserer i anledning disse klager. «Det reises ikke tiltale mot kaptein Omholt-Jensen for hans forhold i denne sak».

Avdøde oberst Reistad nevnte sakens brennende punkt på følgende måte («Vårt Lands» ref. 6. 10. 46):

«Det er stor frykt for å uttale noe her i landet som kan skade de store karene. Jeg har mottatt en rekke oppfordringer om å komme fram med ting som kunne ha interesse i denne sak. Men personene tør ikke nevne sine navn, og da kan jeg ikke fremme noe».

Reistad ble som bekjent ikke general — — —

Oberst Finn Lambrechts er nå utnevnt til sjef for Luftforsvaret med forbigåelse blant andre av generalmajor Bull.

Kaptein Omholt-Jensen forklarte i retten (etter Arb.bl. 31. 10. 46), at han kunne bevise at Mosquito-avdelingen hadde dårlig utdannede flyvere og bakkepersonell, da den ble satt inn i (engelsk) krigstjeneste. En rekke kjente menn har i brev støttet de anklager som ble fremsatt, og O.-J. refererte disse i retten. Det er avdelingens leder, oberst Lambrechts, som klagemålene ble rettet mot. Den første tiden etter at avd. kom i sving ble 5 av dens 6 fly skutt ned».

Lambrechts driver borgerkrig?

«Senere ble to fly med høyst uopp-lærte folk beordret å forstyrre et NS møte i Stavanger, d.v.s. ingen militær oppgave. Det reistes en kraftig opposisjon blant flyverne og observatørene i avdelingen, og Lambrechts som aldri hadde fløyet Mosquito, ble krevet fjernet.

«Gutta fløy stadig i første kamplinja, sa Omholt Jensen, mens lederen satt i en kontorstol. Etterat Lambrechts ble fjernet ble forholdene be-

Forklaringen på at oberst Lambrecht er gått til topps akkurat nå finner vi kanskje i nedenstående replikkveksling (Vårt Land 13. 11. 46):

Aktor, h.r.adv. Finn Arnesen: «Kjenner De til at det noensinne er fremkommet klager fra engelsk hold?»

Oberst Motzfeldt: «Nei, tvertimot — engelskmennene brukte ham i sin organisasjon».

Mataco.

En takk til «8. Mai»

Jeg kunne tenke meg at «8. Mai»s ledelse og redaktør mangel en gang har vært fristet til motløshet i det kjempearbeide, som bladet har som sitt program, og at ikke minst den økonomiske side, av saken har ikke gjort arbeidet lettere. Større blad enn «8. Mai» får stadig føle hva det vil si å holde det gående, når man ikke har side opp og side ned med kostbare annonser. — Alle kan heller ikke som f. eks. Vårt Land sette i gang religiøst betont propaganda for å fange nye abonnenter! Derfor følger jeg trang til å yte «8. Mai» den mest uforbeholdne hennør, og redaktøren den mest hjertelige takk for sin verdifulle og utmerkede ledelse av bladet, som hver uke blir lest av tusenvis av de beste menn og kvinner i

gl. leseren en ide om hva som ligger bak eller på å forkla-
re hva statsministerskiftet
innebærer. Sen norsk Okkupasjonshistorie, 2014
Det som hadde gått forut for
den lakoniske melding i ny-
hetssendingen kl. 22 tirsdag
den 13. ds. var i korthet føl-
gende: A-partiets sentralsty-
re ble meddelt Gerhardsens
beslutning og styret godkjente
tilbaketrekingen og ved-
tok at Oscar Torp skulle
overta. Ikke et eneste parla-
mentarisk organ var blitt
spurt. Det hele kom overras-
kende på alle som på forhånd
burde vært gjort kjent
med skiftet. De siste som
fikk beskjed var Stortinget
og Kongen.

Dermed var Einar Ger-
hardsens faneflukt en kjens-
gjerning. Bak de glatte, smi-
dige ord Gerhardsen brukte
for å rettferdiggjøre seg over
for det norske folk kunne
han ikke skjule angsten for
det som kommer, og så fant
han tiden inne til å rømme
fra den og det ansvar som
faktisk hviler på regjeringen
Gerhardsen og da i første
rekke på Gerhardsen selv.

Hvilke politiske klimafor-
andringer er det så som har
fått Gerhardsen til å velge
nettopp dette tidspunkt? —
Det russiske diplomatiske
press kan en vel se bort fra.
De forestående lønnsfor-
handlinger og Gerhardsens
selvmotsigende uttalelser og
handling i den enledning
gir grunn til visse refleksjo-
ner, men vi tar neppe
feil, når vi sier at spø-
kelset som heter Beredskaps-
loven svever over vannene. —
Nærmer tiden seg da denne
beryktede lov skal settes i
kraft?

Sikkert er det ihvertfall,
at Gerhardsen i dag har
grunn til å være en lykkelig
mann, som en avis skrev. —
Om vi andre har grunn til å
være det, er et åpent spørsmå-
l.

Statsminister Erlander en «kollektiv» dommer?

For noen tid siden vakte det vold-
som oppsikt i Sverige at en av
Pinsemenighetens ledende personlig-
heter, kontorsjef Per Jacobsen ble ar-
restert på grunn av visse pengetrans-
aksjoner. Jacobsen var medlem av
Stockholms bystyre og innehadde fors-
kjellige tillitsverv. Han er nå satt på
frifott igjen og erklærte at hans sam-
vittighet er ren. Pinsemenighetens
blad Dagen påtaler den måte endel
av pressen opptrådte på i sin behand-
ling av saken, særlig «løpsedelslynch-
ingen».

ville ta seg en «funderare» på dette.
H.

i Middelhavsegnene

Har von Papen gjenopptatt sin diplomatiske virksomhet?

Arbeides det med en fascistisk verdensallianse?

«Münchener Illustrierte»s korrespon-
dent i Ankara forteller om merkvær-
dige begivenheter i Middelhavsegne-
ne.

Hitlers tidligere sendemann i An-
kara von Papen har vært på «person-
lig» besøk i den tyrkiske hovedstad.
Det sammenliknes med dr. Schachts
besøk i Indonesia. Sendemannen, von
Papen, har besøkt personlige venner,
sies det, men nå er det en gang slik,
at hans personlige venner er det of-
fentlige livs fremtredende menn og at
de samtaler som er ført, har en høyest
politisk natur. Noen av Det tredje
Rikes diplomater kan ikke komme
over at de — i hvertfall inntil videre
— oversees i Bonn, og så har de la-
get et slags «Skygge-uten-riksmini-
sterium» som de mener varetar rikets
interesser bedre enn herrerne i Bonn.
Hjørnesteinene i dette diplomati er von
Papen og von Stohrer, som var sende-
mann i Madrid.

Det kan nevnes i denne forbindelse
at kong Faruk av Egypt under sitt
Europabesøk avla visitt hos hans ex-
cellense Eberhard von Stohrer, som
var tysk sendemann i Kairo fra 1926
til 1935 og som nød stor anseelse der.
Det påstås at han også er sakkyndig
rådgiver i konflikten mellom Egypt
og England. Det er mindre kjent at

kong Faruk drømmer om å beherske
Middelhavet gjennom fascismens eks-
ponenter og gjennom samarbeide med
Franco — altså ved en egyptisk-
spansk akse.

von Stohrer skal også være en in-
tim venn av Franco som han har be-
søkt. Under dette besøk så man ham
også sammen med Francos svoger,
Seranno Suner, den tidligere uten-
riksminister, som har trukket seg til
bake fra den offisielle politikk for å
kunne spille en destå større rolle i
den kommende fascistiske verdens-
allianse. Hans navn er også blitt
nevnt i forbindelse med besøk av De-
grelle fra Belgia og med Skorzenys
navn. På denne bakgrunn får von
Papens Tyrkiabesøk særlig betydning.
Fra Egypts side blir det gjort alt
for å få Tyrkia løst fra den intime
forbindelse med de vestallierte —
men for øyeblikket synes det ikke å
være synderlige utsikter for at
Egyptis forhåpninger skal gå i opp-
fyllelse.

Knut Knutzon Fiane.

Meddelelse til likvideringsmennene

Da vi er bekjent med at det finnes
likvideringsmenn fra okkupa-
sjonstiden som har fått åpnet sine
øyne — plaget ved minnet og eng-
stes ved tanken på tidens omskifte-
lighet, —
anmodes herved vedkommende
om å gi oss opplysninger og fortel-
le hvilken grunn det ble oppgitt
i likvidasjonsordren til at Fiane
skulle drepes.

Ble den drepte fotografert, —
hva jo var vanlig — og ble dette
fotografi utstilt på Hjemmefront
utstillingen i Oslo i 1945?

Det er i dag ikke så meget om å
gjøre å få straffet det nederste
ledd blant gjerningsmennene. De
hadde jo vært gjenstand for «undue
influence», d.v.s. utilbørlig påvirk-
ning. — Men det er viktig at de
riktigst og fyldigst mulige krimi-
naltekniske data blir bragt fram i
denne sak, — da den orske retts-
stat hittil har skjivet denne opp-
gave fra seg.

Eventuelle opplysninger, fotos etc
bes sendt «8. Mai», Boks 41, Kri-
stiansund N.

tig godt sier at han er en
stribukk — og en mann
som har lyst til å bruke
makt. Dette kan føre til ubo-
telig skade for landet — sær-
lig i disse tider. Disse egen-
skaper har imidlertid ført
til at han innen A-partiet
er blitt sett på som «den
sterke mann». Og det er par-
tikravet om å styrke regje-
ringen med en sterk mann
i tide — som har løftet Oscar
Torp opp på statsminister-
tabureten.

Dette at Oscar Torp er
fysisk — og kanskje også po-
litisk mere robust enn sin
forgjenger — kan slik som
forholdene nå er — bli en
fare for landet. Han er in-
gen smidig mann — han er
kantet, og vil bli en farlig
sjef for regjeringen.

oppgave. Det reistes en kraftig op-
posisjon blant flyverne og observato-
rene i avdelingen, og Lambrechts som
aldri hadde fløyet Mosquito, ble kre-
vet fjernet.
..Gutta fløy stadig i første kamplin-
je, sa Omholt Jensen, mens lederen
satt i en kontorstol. Etterat Lam-
brechts ble fjernet ble forholdene be-
dre og mannefallet avtok. — —» ..

«Vårt Land» 13. 11. 46: Oberst
Birger Fredrik Motzfeldt, som er for-
nærmet i saken, forklarer bl. a.: «Vi
kunne ikke trekke (trykkfeil for tref-
fe?) selvstendige disposisjoner, og
alle havarier gikk gjennom våre kom-
mandoavdelinger til R. A. F.s over-
kommando.»

TIL TITOS NORSKE VENNER!

Fra Ancona i Italia meddeles at
tolv jugoslaviske flyktninger for-
ledet dag anmodet de italienske
myndigheter om asyl. De hadde
tatt seg fram tvers over Adriater-
havet i to motorbåter og to av
flyktningene var medlemmer av
den jugoslaviske flåte.

Mai» den mest uforbehold-
ne honnør, og redaktøren
den mest hjertelige takk for
sin verdifulle og utmerkede
ledelse av bladet, som hvit-
uke blir lest av tusenvis av
de beste menn og kvinner i
vårt folk.

Og jeg vil samtidig hen-
stille til leserne å gjøre alt
det de kan for å få bladet
stadig mer utbredt og selv
betale kontingenten i god
tid. Det gjør arbeidet lette-
re for dem som har ansva-
ret. — Tenk bare den tanke,
at vi en dag skulle komme
derhen at vi måtte unnnvære
bladets oppmuntrende, orien-
terende og inspirerende ar-
tikler.

Oplending.

Nytt politisk parti planlegges

Hvis forhandlingene fører fram, kan en
vente «en større politisk sensasjon»

Det nye parti vil søke et samvirke
mellom alle byggende krefter i sam-
funnet, med en sterk betoning
av yrkenes betydning

Privat til «8. Mai» fra London:

Etter hva Deres korrespondent erfarer, skal det i Oslo for tiden
arbeides med oppsiktsvekkende planer om opprettelse av et
helt nytt politisk parti. Forhandlingene er foreløbig omgitt med
den dypeste diskresjon, men en engelskmann som nylig er kom-
met tilbake til London etter besøk i Norge har under et weekend
selskap utenbys gitt en interessant skildring av sine inntrykk.

Han fortalte at noen av de
menn som står bak den nye
politiske orientering i Norge
«spilte en ledende rolle i mot-
standsbevegelsen» og er kjent
«for å innta en fordomsfri og
objektiv innstilling overfor
de politiske problemer».

Han nevnte ingen navn,
men antydte at hvis de for-
beredende forhandlinger før-
rer til et positivt resultat, vil
man kunne vente seg «en
større politisk sensasjon».

Det program som ligger til
grunn for de forberedende
forhandlinger ligner nemlig
på mange måter hovedtrek-
kene i det program som «de
norske quislinger» brukte fra
1933 til 1945.

Denne uttalelse vakte be-
styrtelse i det nevnte week-
end-selskap, men vedkom-
mende hjemmelsmann for-
klarte at «minst 95 prosent»
av «quislingenes program»
uten videre kunne aksept-
res av vesteuropeiske demo-
krater. Det var ikke tale om
å lansere det autoritære prin-
sipp, opplyste han. Det man
ønsket var å finne en platt-
form for et fornuftig sam-
virke mellom alle byggende
krefter i samfunnet, med en
sterk betydning av yrkenes
betydning.

Så vidt han forsto deltok
ingen ledende menn i de nå-
værende store norske partier
i disse forberedende forhand-
linger.

Stalin syk

Han lider av
hjerteforkalk-
ning

Det nederlandske blad «Nieuwe Ro-
terdams Courant» vet å fortelle
ifølge sin korrespondent i Berlin, at
Stalin er syk, og at sykdommen i de
siste dager har forverset seg.

Korrespondenten telegraferte tors-
dag — altså i går — at forandrin-
gen i Stalins helbred er kjent i på-
litelige kretser i Berlin.

Etter hva korrespondenten har
fått opplyst, reiste Stalin i slutten
av oktober til Krim, han ble led-
saget av Molotov. Man mener at
dette er forklaringen på hvorfor
begge var fraværende under fest-
lighetene i forbindelse med revolu-
sjonsdagen i Moskva den 7. novbr.

Den 18. oktober meddelte Stalins
leger det sovjetrussiske Minister-
råd go den Kommunistiske Partis
Centralkomite, at Stalin lider av
hjerteforkalkning.

Bjørnvik-saken berammet

— Straffesaken mot tidligere stats
advokat Henning Bjørnvik er beram-
met til 12. desember opplyser aktor i
saken, advokat Riekeles til Morgen-
posten. Tiltalen er ganske kort, og
gjelder at advokat Bjørnvik en gang
kvinne som oppsøkte ham, mens han
skal ha opptrådt utilbørlig overfor en
var konstituert statsadvokat for lands-
vsikksaker i Buskerud.

Endel andre forhold som er etter-
forsket er foreldet, men byretten har
tillatt ført vitner også for disse for-
hold for at retten lettere skal kunne
bedømme det forhold som er omtalt i
tiltalen.

8. MAI

Redaktør
Arvid B. Arntzen

Forretningsfører
Per Kvendbo

Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Forstemmende forspill

Forspillet til den omfattende stortingsdebatt om det politiske rettsoppgjør var forstemmende. Stortinget ble innbudt til å strø sand på justisdepartementets forslag om ettergivelse av endel inn- dragninger og erstatninger som tidligere NS-folk var dømt til å betale, og justiskomiteen hadde i alt vesentlig sluttet seg til dette forslag. Det var bare Bunkholt (b) og Stavang (a) som dissenterte i komiteen.

Debatten i stortinget om denne sak fikk et bitert preg. Man fikk følelsen av, at det her var en øm byld, som skulle behandles med varsomhet, d. v. s. helst ikke berøres, og den alltid uforsonlige justisminister hadde hele stortinget på 17 mann nær med seg, da han prosederte sin klippe-klippepolitikk. Det var bare Moseid, Bunkholt, Ryen og Stavang, som våget å gå mot ham i debatten, og Moseid fremholdt at man aldri blir ferdig med rettsoppgjøret, hvis man opprettholder uverdige forhold.

Det står ikke i menneskelig makt å rulle opp hele rettsoppgjøret baklengs, sa justisministeren. Nei, det er vi enig i. Skal noe gjøres, må man begynne forfra igjen, erkjenne fullt og helt at det her er tale om et politisk oppgjør, om en politisk hevn, hvor de som har partiboka går fri og bare de, som så redningen i NS, blir straffet. Det blir ikke fred her i landet, før det erkjennes at det her er en hevnaakt, og at det ikke ligger noe ærerørig i å bli dømt for «landssvik» etter provisoriske anordninger. Dette er kjernen i vårt krav, og så får resten komme som det kan og som en logisk følge av en slik erkjennelse. Det nytter ikke lenger å la titusener av kvinner og menn gå omkring brennemerket for hele livet og med landssvikstemplett på sott ettermæle. Ingen vil da vel heller forlange at en så pass stor del av landets befolkning skal finne seg i det.

Forspillet i stortinget viser imidlertid at det liten forståelse er å finne på den kant. At sosialistene sluttet opp om sin regjering, den som har ansvaret for gjennomføringen av den politiske hevn, er ikke mere enn ventet — de får samles under hetten med den kollektive skyld for det som er hendt. Mere bemerkelsesverdig er det at høre tiet i forsamlingen, tiet i det fatale fellesprogramslagskygge og således gjorde seg medansvarlig. Denne taushet er påfallende i mere enn en henseende. Vedsidenav Stavang (a) — en mann med selvstendige meninger — var det bare bondepartifolk, som våget å si i fra, men så har de også mere føling med hva folket mener i denne sak og har et medfødt moralsk mot til å gå mot strømmen. Fra venstre og Kristelig folkeparti har vi ikke ventet noe, de er begge preget av Jehovas vrede og ikke av evangeliens budskap.

Forspillet var som sagt forstemmende og vi venter oss ikke stort mere av den bebudede debatt om justiskomiteens innstilling i forbindelse med den meget omtalte Stort. Med. 64 - 50. Det blir derfor neppe noen julegave til de utstøtte, skal vi dømme etter forspillet. Og så sies det ennog, at dette skal bli sluttbehandlingen av det politiske rettsoppgjør. Pontus Pilatus vasker sine hender i folkets påsyn. Men de fleste minnes vel ennå, hva det hendte etterpå

Keiserens nye klær

Det er med interesse man leser henvendelsen fra Forbundet for Sosial Oppreisning til Dommerforeningen og Sakførerforeningen per brev i «8. Mai» for 9. ds. Hittil har vel de fleste av oss kun hatt kjennskap til enkelte av de invendinger som har vært reist mot rettsoppgjøret mot landssvi-

bundets henvendelse blir imidlertid billedet et helt annet. Man kommer uvilkårlig til å tenke på fabelen om «Keiserens nye klær», og den lærdom denne fabel gir oss.

Helt fra krigens slutt har myndighetene strevet med å få oss til å se de smukke kledebonn som

Gentlemen

Dagbladet bringer et lørdagsintervju med direktør, advokat Paul Frank i Handelsstandens Forbund, og intervjueren, Axel Kielland, skriver i sin innledning bl. a.: «Handelsstanden kan i sannhet prise seg lykkelig over at den i 1941 hadde som toppfigur en mann med sine meningers mot, en mann som personlig var lite interessert i profitt og prosenter og som ganske selvfølgelig valgte det antrekk som den gang var moderne for gentlemen: Grinifangens».

Ordene er velmente og ganske sikkert i høy grad på sin plass i dette tilfelle. Men når man leser om «antrekket som den gang var moderne for gentlemen», kan man ikke unnlate å trekke aldri så lite på smilebåndet.

Det er jo unektelig nå pussig å tenke tilbake på alle de «gode» nordmenn som i motsetning til hr. Frank på liv og død ønsket å være «umoderne» og som — hvis tilfellet hadde plassert dem på Grini — satte himmel og jord i bevegelse for snarest mulig å slippe vekk fra dette selvfølgelig stedet for gentlemen. Da var det godt å ha en NS-forbindelse til hjelp, og det var ikke ende på takknemlighet, om de slapp fri. Og fangenes pårørende som ofte så å si beleiret ens kontorer for å be om hjelp til å få den eller hin fri. Og den glede og tilfredsstillelse man selv følte hver gang det hadde lyktes — kanskje først etter ukers, ja måneders arbeid — å hjelpe en til å komme hjem igjen. Den «takk» for hjelpen man etter 1945 har fått, skal vi ikke komme inn på ved denne anledning!

«Gode» nordmenn unnså seg ikke for i deputasjoner å troppe opp i Reichskommissariat for med bukk og inntagende smil å be om at en eller annen av deres venner måtte bli frigitt. De er sikkert senere blitt gjenstand for storartet ovasjoner. Men hvilken lønn fikk vår gamle dikterhøvding som uredt tok kampen opp med Terboven og reddet menneskeliv!

Mon tro hvor det er blitt av de rørende og vakre brev — kanskje med sakkyndig hjelp oversatt til det smukkeste tyske — som Reichs- og Fehlis skal ha hatt den ære å motta fra samfunnsspisser av begge kjønn med innerlig bønn om at deres sønn, mann eller hva det nå var, snarest mulig måtte få lov å vende tilbake til dem igjen — de var jo så og så uskyldige og snille og korrekte —

Og man må med et smil minnes den nylåtte Dannebrøsmann som for tiden leker forgrunnfigur i selve mammut-avisen. Ikke før befant han seg midt i de virkelige gentlemenens krets, før han for enhver pris ville bort fra dem igjen! Han kjørte opp med slike høvstende tyske forbindelser at de små tyskere i Oslo fikk den store skilven og ilte med å slå gitterporten opp på vidt gap for ham, mens gentlemanene sto igjen og så langt og uforstående etter ham — Det trenges nok mer enn en liten Dannebrø for å skule skammen!

— Men alt dette er fremmed for Axel Kielland. Han befant seg i de kjempendes skarer utenfor landets grenser. Det ville være interessant om han ved leilighet ville forsøke å analysere den «gentleman» som hersket blant så mange «gode» nordmenn og hvorfor så

Det heter at Eden har fått «fotballen til å rulle» i FN. Kan man denne forbindelse snakke om avspark eller avspenning?

Tanker til overveielse

«Ved å stole på statsinngrep og statskontroll unnlater vi å ta i bruk folkets medfødt og naturlige evne til selv å overvinne livets vanskeligheter. Vi overser individualismens fortrinn og fordeler», skriver F. R. J. Jervis i en artikkel om frihet eller priskontroll.

Lord Keynes sier i sin bok «The General Theory»: «... individualismen — befriet for sine mangler og åpenbare misbruk — er det beste forsvaret for den personlige frihet. Sammenliknet med ethvert annet system medfører den flere muligheter og større personlig valgfrihet. Den gir også den største sikkerhet for allsidig livsutfoldelse, som igjen har som forutsetning den største mulige personlige valgfrihet — og tapet av denne frihet er det største tap som ensretting og den totalitære stat fører med seg».

DET ER SAGT:

«Folk i vårt «frie og demokratiske» land er virkelig blitt redde! Redde for departementer, for direktører, for priskontrollen. Redde for at angrep skal føre til represalier. Redde for at angrep skal føre til sosialisering. Vi vil nødig tro at denne frykt er begrunnet, men vi har dessverre også eksempler, som tyder på det motsatte».

«Farmand» 45-51.

120 «landssvikere» soner straff

Sekretær Salvesen i Justisdepartementets fengselsstyre opplyser til Morgenposten at pr. 15. nov. soner

Nei, nå flyter begeret over

En lærer i Vestfold har fått brev fra en venn av seg som er søndagsskolelærer i Chesire i England, forteller Tønsberg Blad. Den engelske lærer som er metodist, forteller at det nylig under en forestilling som «Vestfold Ungdomsgruppe» arrangerte presenterte mange helter og heltinner fra fortid og nutid. En av dem var biskop Berggrav i Norge. — Søndagsskoletiden sist søndag var tiden om biskop Berggrav og hans motstand mot den tyske okkupasjon av Norge. Alle lærerne i søndagsskolene fikk et bilde av ham. *

Det er H. P. som har sendt ut dette. En skulle imidlertid tro at de folk som stiller med H. P. (betyr Høyres Pressekontor) visste bedre — og ikke sendte ut slikt sludder.

Engelske krigsforbrytere

Under oppgjøret i Nürnberg og de øvrige krigsforbryterdomstoler, blir der operert med forskjellige nye begreper, akkurat på samme måte som ved vårt hjemlige rettsoppgjør. Det er da interessant nå å kunne lese at England gjør seg skyldig i de samme «forbrytelser» som det med glede hengte tyske generaler for.

Vi leser i hele den norske presse for 12. november telegrammer NTB Reuter, men ingen reaksjoner på de ting som man i 1945 kalte for tyskerne gemene krigsforbrytelser. Her i Norge opplevet vi jo at tyskerne brente noen hus som straff for at norsk sivilbefolkning hadde støttet fienden.

Det var skrekkelig syntes vi alle. Krigens hårde lov, sa tyskerne. — Hva sier malayerne tro? Skamrøden burde si dem til ansiktet, som et øyeblikk har trodd, at de så kalte demokratiske vestmakter er et hår bedre enn det tyske folk, hvor det gjelder å ta represalier. — Det er tvertimot å anta, at tyskerne med sin grunnleggende militære tradisjon opptrer med større saklighet og ro, enn de sammenraskede britiske styrker.

Vi har nå anledning til å stemple den britiske militære ledelse i Malaya, som krigsforbrytere og for brytere mot menneskeheten — da man selv har satt navnet på slike represalier i et besatt område.

Observatør.

DET ER SAGT:

«Det är farligt att använda sin makt i staten så att folket tar skada till sin själ» skriver Johan Hansson i «Samtid och Framtid».

Uttalelser om Harsems sensasjonelle bok:

«RETTSOPPGJØRETS SVARTE FLEKKER»

Boken er meget oppsiktsvekkende og er vel det farligste angrep som hittil er rettet mot det såkalte «rettsoppgjør».

Alle NS-folk er Dem en stor takk skyldig for alt det oppofrende arbeidet De gjør for oss for å få opplyst folk om all den løgn og bakvaskelse som er satt i omlop. Jeg håper at De fortsatt må ha krefter og pågangsmot til å fortsette arbeidet.

Tusen takk for boken med de 88 svarte flekker. «Das war eine grausame Salbe», som rammer midt i blinken. Den rene vekkelse, som vil bevirke diverse sure oppstøt. De er en modig, tapper og utholdende mann, som ved siden av «8. Mai» gjør rent bord og lufter ut all den gamle kvalme atmosfære som ligger som en tåkedis utover land og strand.

De opplysninger De har framkommet med i «Rettsoppgjørets svarte flekker» må nødvendigvis få følger for d'herre Aulie, Dorenfeldt og L'Abbe Lund. De kan vel ikke lenger bli sittende i offentlige stillinger.

Det beste bevis for at Deres bok: «Rettsoppgjørets svarte flekker» var farlig for rettsvikerne var vel «Verdens Gangs» leder den 1. 11. 51. Bokhandlerne ble jo hånet fordi de solgte boken. Dette kan vel ikke oppfattes som annet enn en oppfordring til «bolkott»? Er ikke dette straffbart? Er det statsadvokat Dorenfeldt som her har vei- (vill) ledet «Verdens Gang»?

Det burde være enhver NS manns plikt å spre Deres bok til en eller flere av gamle kjente av de såkalte «gode nordmenn». Det er ingen bedre vei til å omskape opinionen, så vi kan få den oppreisning vi har krav på. De vil komme til å skamme seg, når de får sannheten å vite.

Boken koster kr. 10.00 fritt tilsendt mot forskuddsremisse til «8. Mai» postbox 41, Kristiansund N.

Hjelp til å spre denne verdifulle bok til de som trenger opplysning om rettssvikerne.

DE GAMLE GUDER.

Confusius's skrifter er blitt forbudt i alle kinesiske skoler. De er erakket som reaksjonære.

Lenins fødselsdag er avskaffet som offisiell festdag i Sovjetunionen. Den døde diktator skal ikke konkurrere med den levende.

Boken som vil leve i norsk historie.

Dr. jur. Gustav Smedals bok

«PATRIOTISME OG LANDSSVIK»

Den 30. oktober døde dr. jur. Gustav Smedal etter en operasjon, men hans minne vil leve

Det er med interesse man leser henvendelsen fra Forbundet for Sosial Oppreisning til Dommerforeningen og Sakforberedningen uttatt i «8. Ma» for 9. ds. Hittil har vel de fleste av oss kun hatt kjennskap til enkelte av de invendinger som har vært reist mot rettsoppgjøret mot landssvikkerne, men i nevnte henvendelse får man så å si servert alle innvendinger på ett brett, og så godt underbygget, og fremført på en så saklig måte, at det virker overbevisende.

Det er altså slik det forholder seg. Her har kanskje det store flertall av oss gått i den tro, at alt var vel og bra, og at den kritikk mot oppgjøret som sporadisk er kommet fram i pressen ikke egentlig rammet selve grunnlaget for oppgjøret, men var mere rettet mot enkelte utvekster.

Etter gjennomlesningen av For-

bundets henvendelse blir imidlertid billedet et helt annet. Man kommer uvilkaarlig til å tenke på fabelen om «Keiserens nye klær», og den lærdom denne fabel gir oss.

Helt fra krigens slutt har myndighetene strevet med å få oss til å se de smukke kledebonn som er blitt spunnet om «Rettsferdighetens Gudinne», og propagandaen mot landssvikkerne og de overbevisende argumenter som er blitt brukt må ha lammet våre synsnerver og vår tankevirksomhet, så effektivt at vi mistet evnen til en selvstendig vurdering.

Når vi derfor får en rettleiing som ovennevnte henvendelse gir oss, virker det som lidt av en sjokkbehandling. Det går opp for oss at vi er blitt ført bak lyset av myndighetene og at rettsoppgjøret ikke er så velfundert som vi hadde tenkt oss.

Det blir faktisk ikke noe igjen av den «skreddersydde kledning» som rettferdigheten har optrådt i. Det viser seg at den i virkeligheten er temmelig gjennomsliktig og nøkenheten lyser oss i møte.

Det hele virker meget pinlig og nedslående. Tilliten til de krefter som har stått bak rettsforfølgningen mot de såkalte landssvikere har fått et grunnskudd.

Er det da ikke mulig å få rettet på de feil som er begått og få gjort godt igjen urettferdigheten mot tusenvis av landsmenn som er rammet av oppgjøret? Er våre myndigheter så forstokket eller så implisert i det hele, at det ikke er mulig å få dem til å gjøre innrømmelser?

Det vanskeligste av alt vet vi nok er å måtte innrømme sine egne feil, men når de ligger så i dagen som her, synes ingen vei utenom.

«Tidligere motstander».

Det trengs nok mer enn en liten Dannebro for å skille skammen! — Men alt dette er fremmed for Axel Kielland. Han befant seg i de kjempendes skarer utenfor landets grenser. Det ville være interessant om han ved leilighet ville forsøke å analysere den «gentlemanlike» som hersket blant så mange «gode» nordmenn, og hvorfor så mange foretrakk å være fri og ikke Frank!

S. Millet.

Safe for democracy

I 1916 valgtes Wilson til president i USA. Han var reklamert opp som «fredspresidenten» som skulle holde landet utenfor den første verdenskrig. Resultatet ble, at USA året etter gikk med i krigen.

I 1940 var det Roosevelts tur. — Han lot seg gjenvælge på programmet om å holde landet utenfor den annen verdenskrig. Året etter sprang bomben og alle valgløfter var som blåst bort.

De uttalelser, som president Truman nå kommer med, gir inntrykket av at han som demokratens leder vil søke å overbevise amerikanerne om at hans parti er et fredsparti. I 1952 skal altså USA for tredje gang velge en spesiell «fredspresident». Dette skulle da innebære at 1953 blir det år, da USA for tredje gang i en mannsalder drar ut i krig for å gjøre verden «safe for democracy».

Da er det bare spørsmål om hvor meget amerikanerne erindrer av sin egen tids historie og om sporene skremmer.

FOR Å SI DET KORT:

Hva verden behøver i dag er et atom som nekter å la seg dele.

120 «landssvikere» soner straff

Sekretær Salvesen i Justisdepartementets fengselsstyre opplyser til Morgenposten at pr. 15. nov. soner 120 landssvikfanger straff. Storparten sitter i Bjørkelangen tvangsarbeidsleir, men en stor kontingent arbeider også i Berg-leiren ved Tønsberg.

De 30 tyske fanger som fremdeles soner straff i Norge samles i disse dager i Kongsvinger hjelpefengsel.

MIDDELKLASSEN.

Paul G. Hoffman forteller: I en undersøkelse som er blitt foretatt av «Fortune» ble det spurt: Hvilken klasse av folket tilhører De? - 90 pct. av dem som ble spurt, svarte: Middelklassen.

Men enda lar denne klasse seg dominere av de siste dagers hellige — LO i alle land. Det er demokrati!

Den eneste forsyningsminister har sagt at kjøttrasjonene må ned!

Dr. jur. Gustav Smedals bok

«PATRIOTISME OG LANDSSVIK»

Den 30. oktober døde dr. jur. Gustav Smedal etter en operasjon, men hans minne vil leve blant hundretusener og først og fremst blant «de forsvarsløses tusener» som han har tilegnet boken.

Boken er saklig, nøktern og verdig, stilen elegant og lettlest og det er en glede og oppmuntring å fordype seg i denne kilde av sann og klar opplysning, skriver kaptein Hovden. Den er det skarpeste angrep som er rettet mot «oppgjøret», og myndighetene har ikke kunnet angripe den, fordi fremstillingen er heit korrekt.

Spre den, bruk den som gavebok til jul og andre anledninger. Alle som elsker sannhet og rett bør anskaffe seg den.

Den er 228 sider, vakkert innbundet, forsynt med ekstra omslag og den nedsatte pris kr. 8,— pr. stk. skal ikke avskrekke noen. Sendes porto frtt innenlands mot innsendelse av beløpet. Ved bestilling av 5 stk. kr. 35,— som forskudsremisse.

KARL SEELAND - OPPEGÅRD ST.

Utenrikskronikk

Tyrkia med sverd ved lend

Under festmøtet i Moskva i anledning oktoberrevolusjonens 34 årsdag erklærte innenriksminister Beriia, at sovjetarmeen står klar til å rette et dødelig slag mot enhver angriper. Han understreket Stalins ord om at det er mulig for Sovjet-Russland og den kapitalistiske verden å leve i fred med hverandre side om side, men at imperialistene ikke ønsker samarbeide, men krig.

Samtidig innbyr den franske president Auriol til firemaktskonferanse og Truman gjentar sin innbydelse til Stalin om å komme til Washington. Men alle vet på forhånd, at dette er bare ord. Sovjet-Russland vil ha en femmaktskonferanse, idet Det nye Kina må være med, og Stalin sier at han av helbredshensyn ikke kan forlate Sovjet-Russland. Og så er man kommet

like langt, hvorefter Moskva fortsetter sin notekrig — ikke bare mot utposten Norge i nord, mot Frankrike som en liten avledningsmanøvre og med bombastiske taler i FN, men også med truende noter til sin nabo i syd, Tyrkia.

De russiske trusler mot Tyrkia er for såvidt ikke noe nytt av året, og Tyrkia har århundreders øvelse i å motta denslags. Denne gang sier Moskva at russerne ikke kan stille seg likegyldig til at Tyrkia går med i den «aggressive» Atlanterhavspakt og beklager seg over at det blir opprettet fly- og flåtebasen i Tyrkia «så nær grensen mot Sovjet-Russland som mulig».

Ved siden av Norge er Tyrkia det eneste A-paktland som har felles grenser med Sovjet-Russland, og Moskva gjør ikke noen forskjell mellom de to lands til-

slutning til Atlanterhavspakten tiltross for Norges særstilling når det er tale om baser i fredstid. Det bør man være oppmerksom på, selvom det ikke øver noen innvirkning på Moskvaholdning.

Den russiske note til Tyrkias tilslutning til Atlanterhavspakten kom forøvrig ikke uventet. — Den er en logisk konsekvens av en rekke liknende uttalelser fra russisk hold helt siden Tyrkia høsten 1939 avsto å gå med på felles sikkerhetsforanstaltninger d. v. s. vegret seg for å la strategiske punkter på tyrkisk område besette av russiske stridskrefter. Senere har Moskva med jevne mellomrum holdt Tyrkia i ånde. Tyrkia hadde imidlertid allerede før 1939 søkt orientering vestover og har holdt fast på dette med held.

Det påtrykk, som Tyskland øvet i årene 1940—42, var for såvidt lett å avvise, mens Moskva ofte har inntatt en utvetydig truende holdning. Under den meget omtalte og nå nærmest historisk beryktede Teherankonferanse søkte Stalin vestmaktstøtte for sine krav mot Tyrkia, men han oppnådde ikke noen støtte

— merkelig nok, selvom han den gang fikk nesten alt hva han begjærte. I dag er Tyrkias vestmaktorientering så sterk, at landet synes å tåle alle påkjenninger fra sin nordlige nabo, og til direkte aksjon mot Tyrkia våger Moskva ikke å gå, hvis da ikke Stalin vil beslutte seg til å åpne den tredje verdenskrig.

Den russiske taktikk går åpenbart ut på stadig med visse mellomrum å rette kraftige beskyldninger mot alle naboer, som ikke er underkastet direkte russisk kontroll for så om forholdene til sier det å gripe til våpen. På den måte holdes også den indre russiske front i stadig beredskap slik at det ikke vil vekke noen forundring hos den russiske almenhet om det skal ende med direkte aksjon. Det hamres jo stadig fastere og fastere, at naboene er kjøpt av vestmaktene til kamp mot sovjetmakten, og slikt virker etter hensikt.

Den advarende note til Tyrkia må sees som et forsøk på å torpedere den planlagte østblokk i samarbeide med Atlanterhavsmaktene, og man ser da også at Moskva spiller på mange strenger for å lokke araberstatene og

Egypt bort fra slike planer. Noe vil kanskje lykkes, og det synes ennå langt fram, før det kan bli tale om noen enhet i Mellomøsten overfor den russiske ekspansjonspolitik.

Tyrkia er imidlertid bestemt. Det fremgår også av en uttalelse av sjefen for Tyrkias generalstab til en rekke amerikanske journalister forleden, noe som kan tydes som et direkte svar på den russiske note. Han sa, at tyrkerne er bestemt mot russerne i århundreder og han trodde at de kunne kjempe mot dem ennå en gang om det ble nødvendig. De lar seg i alle fall ikke skremme. Tyrkia rår over en tapper hær på 22 divisjoner, og hele denne hær foruten fly- og flåtestyrker vil bli stillet til rådighet for general Eisenhower til NATO forsvaret.

Generalmajor Arnold, som er leder for den amerikanske militærmissjon i Tyrkia, regner med at det står 32 kommunistiske divisjoner ved den tyrkiske østgrense og de er under russisk overkommando og har russiske politiske kommissærer. Ved vestgrensen i Trakia står 11 bulgarske divisjoner langs grensen som

fører til de strategisk viktige Dar danellerne. Også disse har hjelp av russiske instruktører og spesialister. Det er således anseelige styrker som truer Tyrkia, og grensene blir bevoktet på begge sider slik at troppene står ansikt til ansikt til enhver tid, men slik har det vært i århundreder, så det behøver ikke å bety noe utover det sedvanlige.

De tyrkiske tropper trengs således til forsvar av landet selv og da dette er en viktig sørflanke for NATO sørger også amerikanerne for at tyrkerne får moderne våpen og kjøretøyer, bl. a. tunge tanks. Militærhjelpen er foreløpig beregnet til 500 mill. dollars. Ved siden herav utvides flyplassene, og en plass som Adana i Sør-Tyrkia kan således ta imot selv de tyngste amerikanske fly.

Tyrkia har f. t. omlag 19.615.000 innbyggere, hvorav 1.515.000 bor i den europeiske delen av landet. Næringslivet og kommunikasjonene utvikles planmessig og Attatürks ånd, som i 1923 skapte den nye Tyrkia, svever fortsatt over vandene.

Dagens spørsmål

Krig i Korea — Resultatløse forhandlinger — Krise i Persia — Spenning i Egypt — Atombomber — Kamp for freden — Ulykker — Brann — Statsministerskifte. Hva er så dette? Jo, omtrent slik er den daglige dose av oppløftende meldinger i presse og kringkasting. Man tilhører en kulturnasjon og kan ikke unngå å få et innblikk i all den selvskapte, nerveslitende elendighet. Nettopp av denne grunn gjelder det derfor — nå mer enn noensinne — at man ikke skaffer seg selv unødige bekymringer og ergrelser. Husmorens arbeide er meget enerverende, og for henne er det derfor om å gjøre at slike unødige erørelser kan unngås. Hva hun skal servere til middag f. eks., et spørsmål som krever sitt daglige svar. Dette svaret kan dessverre mange ganger være vanskelig å finne. Tror De ikke at en liten beholdning av klippfisk vil være til noen hjelp her. Klippfisk er jo meget holdbar og som kjent kan den serveres i mange variasjoner. Vårt råd: Alltid klippfisk i huset.

(Avert.)

En dekker løgn med løgn!

Utenriksminister Munch nektet å snakke med kureren som advarte mot det tyske overfallet, skriver Dagbladet med fete typer over sin redegjørelse om den danske parlamentariske undersøkelseskommissjons resultater.

Bare denne ene ting, at dr. Munch nektet å snakke med den kurer som bragte ham advarslen om det tyske forestående angrep burde vekke mistanke. Dr. Munch var sikkert ajour med det som skulle hende. Og ønsket derfor offisielt ikke å være underrettet. Når samtlige norske aviser som om taler granskningen av det såkalte Rostockmøte mellom Himmler og Munch, slår fast — at ryktene om dette stammer

Stalin ville knekke den tyske krigsmakt ved å drepe 50 000 offiserer

Roosevelt var enig

Tid om annen fremkommer det nye opplysninger om det som skjedde bak kulissene, når det seirende demokratis ledere, Franklin D. Roosevelt, Winston Churchill og Josef Stalin holdt møter for å nyskape verden. Et av de mest betydningsfulle møter ble holdt i det i dag så urolige Teheran i begynnelsen av desember 1943. Churchill har nå i sine memoirer omtalt dette møte og nevner her hvorledes han med indignasjon avviste Stalins tale om for all fremtid å knekke den tyske krigsmakt ved å drepe 50.000 av Tysklands fremste offiserer. Roosevelt hadde forsøkt å redde stemningen ved «spøkefullt» å ha foreslått å avlive bare 49.000, mens sønnen, Elliot Roosevelt, som ukallet hadde innfunnet seg, entusiastisk hadde sluttet seg til Stalins forslag, som skulle bli støttet av hele den amerikanske arme.

Det var nok ikke bare spøk fra Stalins side. Et år forut hadde han anvendt den samme fremgangsmåte for å knekke den polske krigsmakt. 10.000 polske offiserer ble drept ved nakkeskudd og hviler nå i sine graver i Katynskogen. Dette var offiserer, som var internert i Russland. Dette faktum kan ikke ha vært Churchill og Roosevelt ukjent i Teheran, og i dag er det heller ikke noen som benekter denne udåd.

Den episode, som Churchill omtaler fra møtet i Teheran, har vært skildret også tidligere og da nettopp av Elliot Roosevelt i hans bok «As he saw it». Den er tilegnet hans fars minne og den er forsviddt nyttig som den avslører ubarmhertig den tarvelighet og oppblåsthet, som utmerker den Roosevelt-ske familie. For Elliot er hele episoden med de 50.000 offiserer som skulle drepes, et strålende innfall av Stalin, et høydepunkt i den glade fest, da de tre store overhod hverandre i brøseløfter om hvorledes nazistene, dvs. tyskerne skulle straffes. Ingen hadde vært så glad som Roosevelt over hva han hadde hørt og hva han selv hadde sagt. Og Churchills mistenksomhet i øveblikket tar Elliot ikke så høytidelig — det var bare en liten komediescene fremsprunget av det sedvanlige britiske hvikleri! Det er således av sine egne man skal ha det.

Løgnpropaganda mot britene?

Med skrekkblandet gru leser en i Aftenposten og Morgenbladet for henholdsvis 12. og 14. ds. om briteres framferd i Malaya. Det står at de som mottilak etter mordet på Sir Henry Gurney, har arrestert 2000 innbyggere i landsbyen Tras Pahang og

«Jeg var Quislings sekretær»

Jeg er gjennom tallrike brev og henvendelser blitt gjort oppmerksom på at boken er vanskelig å få kjøpt ut over landet. Interesserte kjøpere bes sende mig nedenstående bestillingsseddel i utfyllt stand, og jeg skal sørge for at boken omgående vil bli tilstillet.

BESTILLINGSEDEL.

Til HAFRANK, Norlandshøgda p. a.
Undertegnede bestiller herved eksemplar(er) av boken «Jeg var Quislings sekretær» tilsendt mot postoppkrav.

Pris kr. 18,70 plus porto.

Navn:

Adresse:

(skriv tydelig).

Eplemos — Sirup

EPLEPULP

(usukrøt eplemos) leveres til forbrukere i 30 og 120 kg.s tretønner. — Pris henholdsvis kr. 0,90 og kr. 0,80 pr. kg. plus emballage

SIRUP

av sukkerbeter (sukkerinnhold ca. 70 pst.) leveres til forbrukere i 10 og 45 kg.s dunker a kr. 5,00 pr. kg. plus emballage.

Varen leveres fob. jernbanemot oppkrav.

A-L Nordre Vestfold Fruktpresseri

Telefon: Drammen 7490.

Skoger st.

Forbundet

må med det aller første ha et vinterhi for sin bil, og ber alle som overhodet har noen mulighet for det om å hjelpe oss. Selv om vi kanskje ikke kan vente tilbud på virkelig garasje plass, er vi takknemlig for tilbud på rom der bilen kan stå trygt og sikret mot vær og vind. Det ideelle ville være et sted i nærheten av Sagene eller i Vestre Aker, men vi er interessert også i andre plasser, bare det ikke blir altfor langt fra Oslo.

Vær så snild og skriv til oss snarest og gi oss nærmere opplysninger.

Forbundet for Sosial Oppreising.

Kierschows gt. 5, Oslo. — Telef. 37 76 96.

Vond forsmak

En forsmak på den kommende store landssvik-debatten fikk man i Stortinget forleden, og den smakte vondt. Denne gang gjaldt det bare en del saker om ettergivelse av inndragning og erstatning i landssviksaker. Som forpostfektning til noe større er det all grunn til å stanse litt opp ved den. Tonen var på enkelte hold amper og viste at man her røpte ved sterkt følelsesbelastede forhold. Det gjaldt ikke minst justisministerens innlegg. Tonen og opplegget var alt annet enn betryggende for den endelige avviklingen av det store rettsoppgjøret. Det lød som han var ergerlig over at Stortinget overhodet skulle blande seg inn i disse sakene og lage tidsspill og ugreie i det hele. Det høres ut som han mente at når domstolene hadde sagt ja og Departementet

amen, så måtte alt være i den skjønneste orden med rettsoppgjøret, skriver «Vårt Land».

Stortingsmann Ramndal skal ha takk for at han i egenskap av Justiskomiteens formann her satte justisministeren på plass og hevdet Stortingets rett og plikt til å ta imot klager fra de dømt og granske deres saker.

Vi har et godt rettsvesen her i landet, og man bør være ytterst varsom med å rokke tilliten til domstolene. Men alle er klar over — og ikke minst justisministeren — at landssvikloven og rettsoppgjøret og hele den folkepsykologiske situasjon like etter frigjøringen veltet en overmenneskelig byrde over på vårt rettsvesen. Det var umulig at det kunne bære den uten at det sviktet her og der. Både når det gjaldt rettsprinsipp

Prima nysaltet uer Prima skinn og benfri klippfisk

Telefon nr. 1630.
Telegramadresse:
HAVNERAAS.

leveres i tønder innveiet 90 kilo prompt fra lager.

i kilopakker med påtrykte matoppskrifter

anbefales handlende og forbrukere i kasser a 50 og 30 pakker.

Otto Ottosen Havneraas A.s
Kristiansund N.

Realisasjon.

Grunnet overgang til utelukkende å arbeide for vårt blads interesser, realiseres resten av literatur jeg har forhandlet i løpet av 14 dager med opptil 50 prosent rabatt.

Det omfatter alt av literatur om «rettsoppgjøret», foruten en del reiseskildringer, romaner, en biografi, dikte omfattende navne som Fjeldvik, Berger, Davik, Granberg, Weltzin, W. Sejersted, romaner av Hollander, Larssen, Qvernstrøm, Rombach, dikte av Welhaven, biografi av Brentanos. Reiseskildringerne i seriebind. — Prisliste sendes gratis. Skriv til THORGER WIK, Maridalsveien 205, Oslo.

PELSKÅPER.

BLUEBACKS,
sort og brun kr. 1350,00
WHITECOATS,
sort og brun kr. 1350,00
SEL,
kort, diag. og striper kr. 900,00
Flotte modeller
— varme — sterke — billige.
Returrett. Sendes uten oppkrav.
Oppgi stør.
Postboks 1493. — Oslo.

Flink mann

kan få fast arbeide nå i skogen, siden på høvleri og sagbruk. Hybel skaffes. Fra nå eller begynne etter nyttår.

Baastad Sag & Høvleri,
Tlf. 73. Båstad p. a.

Vekkerur

Kr. 18,10 — 25,50 — 34,10.

Sendes mot oppkrav.

Urmaker R. Gjessing,
Drammen.

Radio

Alle ledende merker på lager, gunstige avbet. Gamle app. taes i bytte. Brukte app. i garantert stand fra kr 85,00. Vi sender over hele landet. skriv etter brosjyrer.

A-S KAMPEN ELEKTRISKE
Nannestadgt. 5. — Telef. 68 36 97.

OBS Flettverk OBS

Gjærdefabrikken GREI, Kolbotn, leverer førsteklasses flettverk i alle dimensjoner. Bestilling for levering til våren mottas

Les i JULEN vårt politiske testamente

og oppbevar det godt til barn og barnebarn. Kr. 10,00 franco.

ARNE BERGSVIK,
Kapp, Toten.

Brukte maskiner og redskaper tilsalgs

«Globus» potetsorterer, «Werners» kornrensemaskin, «Stewarts» klippemaskin for storfe, gummi-hjulskjerre, 5000 liters vannbeholder.

Per Lie, Kapp Ø. Toten.

Ballade på Parnasset

Dikteren Carl Keilhau i Verdens Gang, som var høyst unådig mot Asmund Sveens lyrikk-aften, har nettopp utgitt en egen diktsamling som i sin tur har fått en høyst unådig behandling av dikterkollegaen Paal

samlings norske aviser som om taler granskningen av det såkalte Rostock-møte mellom Himmler og Munch, slår fast — at ryktene om dette stammer fra danske landssvikere er dette løgn. Når det så tilføyes, at de vitner som ble avhørt om Rostock-møtet skulle ha gått fra sine tidligere forklaringer — er også dette løgn.

De fastholdt sine tidligere forklaringer og enkelte utvidet dem. Det er sannheten. At aktor i saken er anmeldt av hofjegermester Sehested for å ha furnert pressen med gale opplysninger fra de hemmelige forhør, nevner selvsagt ikke den norske presse. Der gies kun en forklaring på den norske servilitet, hvor det gjeller den danske begravelse av sitt forrederi mot Norge i april 1940 — nemlig, at man er redd for at danskene også vet noe om Norge. Man må holde sammen for ikke å bli hengt sammen.

De ting som fremkommer om norske reaksjoner i den danske parlamentariske undersøkelseskommisjon, vil bli nær mere omtalt senere.

Observatør.

tenposten og Morgenbladet for henholdsvis 12. og 14. ds. om britenes framferd i Malaya. Det står at de som mottok etter mordet på Sir Henry Gurney, har arrestert 2000 innbyggere i landsbyen Tras Pahang og har utsett selve landsbyen.

En må ikke tro at dette er et enkeltstående tilfelle. I h. t. gjeldende kriselov av 8. desember f. å. har nemlig britene ialt utsett 18 byer og landsbyer i Malaya og satt 10.000 mennesker i «samleleirer».

På godt norsk heter slike tiltak mot sivilbefolkningen for terroraksjoner og «samleleirene» for konsentrasjonsleirer.

Det er «hjemmefronten» i Malaya som her blir utsett og sammen med den, sivilbefolkningen, som er så uheldig å være bosatt i de områder hvor de patriotiske malayere foretar sine aksjoner, og ikke viser tilstrekkelig samarbeidsvilje.

Det er således en kollektiv avstraffelse uten hensyn til skyld som her gjennomføres i stor stil, og hva den fører til i form av sorg, lidelse og elendighet for de rammede kan lettere tenkes enn beskrives.

At britene fra tidligere ikke har vært helt ukjent med denne form for «krigføring» kjenner vi til fra historien, men at de dag, etter det store oppgjør med nazistene og den rettslige og moralske fordømmelse av den framferd de er blitt lastet for, atter griper til slike metoder, ville en hatt vanskelig for å tro, hvis ikke opplysningene stammet fra hold som en er vant til å stole på.

Det er et spørsmål om ikke de som har gitt ordre til disse terroraksjoner i Malaya og i ethvertfall de som har utført ordrene, har kvalifisert seg til å bli stillet for en internasjonal dom

over at Stortinget overhodet skulle blande seg inn i disse sakene og lage tidsspill og ugreie i det hele. Det hørtes ut som han mente at når domstolene hadde sagt ja og Departementet

VIL DU IKKE? —SA SKAL DU!

Nedre Eikers faglige utvalg, sammenkalte forleden alle fagforeningsstyrer til møte. I annonsen om innkallelsen heter det. «Eventuelle vedtak som blir fattet er også bindende for de som ikke møter».

Dette er vel ikke noe mindre enn terror. Og så kommer spørsmålet inn om kollektivt skyld. Har Du således gitt en viss mann illefiggøren, så tar han hele hånden. Og det skjer i et fritt land?

Utsatt foredrag

Dr. Per Engdahl og grosserer Meyer-Jensen hadde hatt til hensikt å komme til Oslo for å gi en orientering om aktuelle svenske og danske forhold førstkommande lørdag. På grunn av sykdom har de måttet utsette besøket, og det vil senere bli gitt nærmere underretning om når de kan komme.

stol tiltalt for brudd på «Menneskerettighetene».

Spørsmålet er vel imidlertid av rent teoretisk interesse, idet rette vedkommende først må være istand til å demonstrere den maktfullkommenhet som skal til for å gjennomføre en avstraffelse av de skyldige.

Men en kan aldri vite.

Avisleser.

svikloven og rettsoppgjøret og hele den folkepsykologiske situasjon like etter frigjøringen veltet en overmenneskelig byrde over på vårt rettsvesen. Det var umulig at det kunne bære den uten at det sviktet her og der, både når det gjalt rettsprinsippene og det rent menneskelige. Man gjorde det vel så godt man kunne, og selv om kvaliteten etter forholdene sikkert har vært bra, — så bedrar vi oss selv og de dømte ved å si at den var god nok.

Hva betyr så denne erkjennelse at rettsoppgjøret ikke har — og ikke har kunnet — holde mål med den standard vårt folk har satt seg som en rettsnasjon? Kar vi slå oss til ro med at nå gjelder det bare å få satt et endelig punktum ved denne ubehagelige affære og se å bli ferdig med den? Dette kunne engang ha vært gjort gjennom et amnesti. Oppgjørets umenneskelige omfang og dets, sterkt politisk tilsnitt hadde gjort den utveien naturlig. Desverre valgte ikke justisministeren og myndighetene å gå den veien. Men da blir man også anstendigvis nødt til å bære denne børen helt fram, selv om den krever masser av ekstra arbeid og ubehag for mange. Det gjelder her levende mennesker skjebne, deres rett og kanskje ære. Det er lett nok for oss andre som ikke er blitt offer for en ufullkommen og lite rettferdig dom å si at nå må det hele være slutt.

Det er særlig viktig at ventilen til Stortinget er åpen for klagemålene. Selv om det skulle bli noen forstyrrelser i departementets sirkler.

Det står vel ikke i noens hånd å «rulle opp rettsoppgjøret baklengs», slik som justisministeren uttalte

Dikteren Carl Keilhau i Verdens Gang, som var høyst unødig mot Asmund Sveens lyrikken, har nettopp utgitt en egen diktsamling som i sin tur har fått en høyst unødig behandling av dikterkollegaen Paal Brekke i Dagbladet. Hva verre er, Brekke beskylder Keilhau for literært tyveri, — han har stjålet bildet «alleer av statuer» fra deres felles kollega Gunnar Reiss-Andersen. For å øke forvirringen iler Dagbladets husdikt Zero til med påstanden at det er han som fødte de høyestemte ord en dag (for bombene) besøkte kongenipsen i Berlin!

Carl Keilhau har funnet ut at «fortiden er en allé av statuer». Men hva med nutiden? Hva vrinsker den keilhauske Pegasus om vår egen tid?

Lar Keilhau fra sitt høye stade på Parnasset sitt dikterblikk gli ut over landet vårt, vil det sikkert slå ham at «nutiden er en skog av bautaer» — med litt konge- og presidentnips inniblant (for å tale med Dagbladet). — Til beroligelse for Keilhau er bildet ikke mønsterbeskyttet.

frykt for, hvis man begynte å røre ved sirklene. Men den frykten må aldri få lov til å stå i veien for en revisjon i enkelttilfelle, hvor det foreligger en begrunnet tvil om at urett er begått. Den enkeltes rett må her ha epsolutt prioritet over hensiktsmessig hetsspørsmål av enhver art. Det var dette grunnspørsmål som justisministerens og enkelte andres innlegg i debatten etterlot tvil om. Det var det som ga debatten mandag den vonde smaken. La det være sagt tydelig, at den må ikke få lov til å prege den kommende store debatten om disse spørsmålene.

OBS Flettverk OBS
Gjærdefabrikken GREI, Kolbotn, leverer førsteklases flettverk i alle dimensjoner. Bestilling for levering til våren mottas nå.
Thor H. Sandorf.

Hallo Oslo

Abonnemang og annonser kan ordnes hos Thorger Wiik Maridalsvei 205. Gi beskjed i tlf. nr. 41 45 64.

«8. Mai».

Til våre abonnenter

De som har fått anmodning om å betale kontingenten — fra oss eller en av våre representanter — bes ordne dette straks så vi unngår å stoppe avisen

«8. Mai»

S. H.:

Dette er sannheten

Lydighetsplikten og folkeretten

En lov for seierherrene og en for de overvundne

Et apsolutt krav innen alle militære organisasjoner er, at enhver tjenestlig ordre fra en foresatt ubetinget og uten nølen skal etterkommes av den undergivne.

Denne militære lydighetsplikt blir krevet av hvert eneste land, når det gjelder sin egen krigsmakt, eller m. a. o. når et land er i krig: vil landets øverste ledelse som har den høyeste befaling over krigsmakten forlange at hver eneste borger — og da særlig de som gjør tjeneste i de vepnede styrker fra den øverste militære sjef ned til de menige soldater — at de uavkortet utfører det de får befaling til.

Denne plikten blir i enkelte land ytterligere understreket ved at de tilgående soldater — rekrutene — avlegger en faneed, hvorved hver enkelt ved sin ed i ett og alt forplikter seg til å lystre landets øverste myndighet og dem som denne formidler sine ordrer gjennom.

Men hvorledes har man sett på denne forpliktelsen når det gjelder andre, spesielt sine motstanderes soldater?

Den allierte Nürnbergdomstolen har i flere av sine første dommer

«8. Mai»

kronikk 23. november 1951

dekretert at militær lydighetsplikt bare foreligger ved en «rettsgyldig» ordre, og at en ordre ikke er «rettsgyldig» hvis den forlanger noe som er forbudt i folkeretten.

I virkeligheten har her Nürnbergdomstolen forlangt av den tyske soldat, at han, når han under krigen mottok en ordre skulle avgjøre med seg selv: er denne ordre overensstemmende med folkeretten, eller er den ikke, og i tilfelle ikke skulle han da etter domstolens avgjørelser ha avslått å utføre den.

Hvem skal avgjøre om en ordre er folkerettslig eller ikke. De aller fleste land vil nok i praksis forlange at det er den foresattes oppfatning som skal være den gjeldende. De avsatte dommer står derfor i direkte strid med de autoritetskrav som enhver stat gjør gjeldende for sine egne styrker i krigstid, og de moralske krav som er oppsatt i Nürnbergavgjørelsene deles ikke av en eneste stat når det gjelder egen krigsmakts opptreden og lydighetsplikt.

Som resultat av etterkrigstidens dommer over de tapende

part og av de diskusjoner, som er oppstått i forbindelse med disse vil man uvegerlig bli stående ved at det er en lov for seierherrene men en helt annen lov for de overvundne.

Særlig bemerkelsesverdig er det at det ikke har vært mulig å finne noen krigsforbryter på den seirende side, mens den tapende part har hatt så mange av dem.

I forbindelse med den forestående gjenoppbygning av Vest-Tyskland er spørsmålet om den militære lydighetsplikt, og hvor langt den rekke, tatt opp til diskusjon i vide kretser. Debatten dreier seg om lydighetsplikten sett i forhold til Nürnbergdommene og i forhold til de personer innen Wehrmacht som sto i opposisjon til riksledelsen og som i flere tilfelle ga viktige opplysninger av militær og politisk art til Tysklands fiender.

I anmeldelser av bøker og skrifter som omhandler forholdet mellom Hitler og opposisjonen i Tyskland under krigen er mange av disse mennene — bl. a. admiral Canaris — omtalt som glødende patrioter.

Nå — det kan godt være at de handlet i edel fedrelandssindet patriotisme, men de hadde alle i sin tid avlagt ed til Hitler som kom til makten på helt ordinær og lovlig måte, og de var derfor som soldater gjennom sin faneed forpliktet overfor ham. Det kan derfor ikke være den minste tvil om at de i virkeligheten var forredere i og med at de under en krig direkte støttet sitt lands fiender.

Det vil her ikke i lengden hjel-

pe at etterkrigstiden har prøvet på å instituere en ny oppfatning av begrepet «patriot» nemlig at: det er en person som eventuelt og kanskje særlig mot sitt eget lands interesser arbeidet for den part som seiret i krigen.

Hvis en slik oppfatning skal få gro fast, vil det uvegerlig føre til en grenseløs forvirring, under hvilken en «patriot» idet han påberoper seg at det er noe i Staten som ikke passer ham og hans «samvittighet» kan begå en hvilken som helst form for høyforrederi. Sikkert er det at en slik tilstann ville bli ideell for en kommunistisk femtekolonne.

Etterhvert som tyskerne kommer til seg selv igjen etter nederlaget i 1945, blir som nevnt disse tingene tatt opp til diskusjon i forbindelse med et tysk bidrag til forsvaret av Vest-Europa.

Det sveitsiske blad «Die Tat» skriver i denne forbindelse den 4. okt. 1951 angående de menn som gjorde attentatet på Hitler den 20. juli 1944 bl. a.:

«Det er allerede kommet så langt, at de menn som våget et siste forsvaret forsøk på å redde Tysklands ære gjennom en åpen motstandshandling mot Hitler i dag, ikke bare av de ytterliggende nasjonalister, men også av representanter for den «upolitiske» militære, ansees og behandles som forredere, for hvem det i beste fall kan påberope formildende omstendigheter».

Om attentatmennene har ledet av det bayerske soldaterforbundet, oberst Gumbel, uttalt at det «er et brudd på de evige krigsdyder», og han oppfordret samtidig de av attentatmennene som

ennå lever til å avstå fra ethvert forsøk på å vende tilbake til soldatyrket, fordi ånden innen krigsmakten ikke vil tolerere deres nærvær.

Lederen for det allitske soldaterforbund, generaloberst Friessner har erklært seg enig i oberstens erklæring.

De tidligere tyske soldater har satt som et ufravikelig krav at de ikke vil ta på seg noen våpen-tjeneste igjen før den tyske soldatens ære igjen er opprettet helt og uforvansket. Dette kravet innebærer også, fremholdt tidsskriftet «Nation Europa» i sitt septem bernummer, at visse elementer aldri vil kunne tenkes i en ny tysk forsvarsmakt:

«Den som i den siste krigen brøt sin troskaps vil aldri mere kunne forlange troskap og lydighet av sine soldater. Hvor tragisk dette enn måtte være for mange, så hører dog edsbrytere ikke hjemme i en anstendig krigsmakt. Ellers ødelegges tillitsforholdet alt fra begynnelsen av, og døren åpnes på vidt gap for fiendens propaganda».

Vi ser altså at det til tross for Nürnbergdommene — som det for øvrig er reist sterke krav om å få revidert — forlanges at den lydighetsplikt som alltid har vært grunnlaget for all krigersk virksomhet igjen er satt opp som et uavviselig krav innen en krigsmakt som skal være i stann til å utholde en moderne krigs påkjenninger.

Lydighetsplikten er å anse som det fundamentale i all militær virksomhet. Hva så med den militære lydighetsplikt som en i krigen i Norge

i 1940 og i okkupasjonsårene skyldte regjeringen Nygaards-vold? Hvor langt rakk denne plikten og når opphørte den i tilfelle?

De av de norske befalingsmenn som var embetsmenn har i sin tid avlagt sin embetsed. De øvrige norske militære avla ingen ed og heller ikke løfte i noen form.

Deres plikter var presisert i den militære straffelov.

Så lenge regjeringen oppholdt seg i landet er forholdet ucmvstelig. Enhver befalingsmann og menig var ved den militære lydighetsplikt forpliktet til å etterkomme de befalinger som regjeringen utstedte.

Men det kan herske tvil om hvorledes lydighetsplikten skal forstås etterat regjeringen forlot landet, og således ikke lenger var noen lovlig norsk regjering.

Art. 43 i Landkrigsreglementet i IV Haagerkonvensjon overfører regjeringens innenrikske beføyelser til okkupanten, og da Norge i sin tid har ratifisert denne konvensjonen, er det uten videre klart at man plikter en viss lydighet overfor okkupasjonsmyndighetene, men man har også plikt til loyalitet mot regjeringen. På dette punkt har man bare en eneste ting å holde seg til, og det er den kapitulasjonsavtale, som ble inngått i Trondheim den 10. juni 1940.

De nåværende myndigheter i Norge har riktignok gjort det som sto i deres makt for å holde denne avtalen veik fra den offentlige meningsutveksling, men den står der like godt som det viktigste dokument når det gjelder å bedømme dette spørsmål.

Tidligere justisminister Rytter sier sannheten om rettsoppgjøret

Folket er ført bak lyset av makthaverne og en servil dagspresse

Den dag folket oppdager at det er villedet, vil kravet om et vidtgående amnesti komme

To store artikler i dansk «National tidende» gjør fhv. justisminister Svenning Rytter opp med de forhold som siden 1945 har ligget som en mare over det danske folk og som helt har fratatt folket æresbegrepet og ansvarsfølelsen.

Da disse artikler har like stort bud til det norske folk, gjengir vi her et kort utdrag.

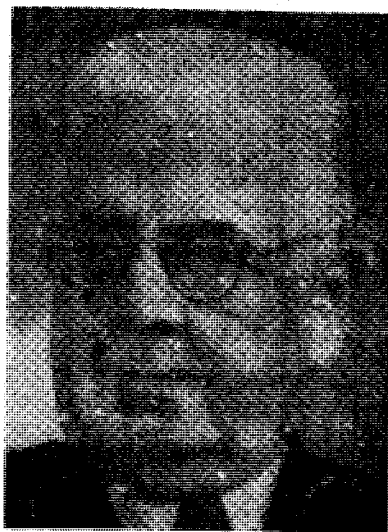
Innledningsvis påviser Rytter at makthaverne og pressen har villedet folket. Årsaken til dette er at både makthaverne og dagspressen har politiske grunner til å skjule sannheten. Om dette sier Rytter:

«Det er nå gått 6 år etter «frigjørings», men tross det, har det vært umulig å få klarhet over mangt og meget som er hendt under okkupasjonen og dagene etter. Dette har ført til at det blant landets befolkning gjør seg gjeldende to diametralt motsatte retninger. Dette skyldes at det

fra det offentlige er rullet ned et jern teppe og som til dags dato har hindret en inngående og upartisk undersøkelse av forholdene.

Og når det fra folket ikke er satt fram et sterkere krav om en upartisk undersøkelse av forholdene — er skyl den det at folket alt for lenge er blitt holdt uvitende om, ja er grovt blitt villedet om hva som virkelig er foregått.

Men blir folket først klar over hva som er skjedd — at det er blitt ført bak lyset av dagens makthavere — vil ganske sikkert kravet om en utømmende og objektiv redegjørelse og et vidtgående amnesti straks bli reist. Og dette krav vil skje med en uimotståelig styrke. Og dermed er veien åpen for en ordning — hvorved det blir gjort rett og skjell til alle sider. Og den rådende bitterhet og strid innen vårt folk er dermed falt bort.»

Tidligere justisminister Rytter.

!

«Jeg tror ikke at man kan sette munnkurv på endel av samfunnet slik at sannheten, den hele sannhet hindres i å komme fram. Jeg tror at det ligger i den almene interesse at de forskjellige syn fritt kan komme til uttrykk, hvor det er uenighet. Jeg innser fullt ut at dette strider mot totalitære og sovjetiske metoder, hvor visse samfunnselementer tysses ned, men jeg er forvisset om at det ikke er den amerikanske metoden. Om dere med deres spørsmål mener, at jeg skal være underdanig og ikke på tilbørlig måte får gi uttrykk for mine meninger, da vegrer jeg meg apsolutt for å være med. For da går selve grunnlaget tapt for den frihet som vi hevder, den at folket har rett til å få kjennskap til de faktiske forhold, selvom regjeringens handlinger er gjenstanden for deres kritikk og kontroll og at man for å kunne utøve denne kontroll har rett til sannheten, den hele sannhet og intet annet enn sannheten.»

Det rustes til fred

Privat til «8. Mai» fra New York.

Etter to års hemmelige forberedelser og intens arbeid ble det nylig foretatt eksperimenter i Belgia med de første vesteuropaiske fjernstyrte projektiler fremstillet for Atlanterhavsmaktene ved samarbeid mellom to amerikanske og et belgisk firma.

Eksperimentene var over 100 prosent vellykket. 85 projektiler ble avfyrt og samtlige viste seg å fungere tilfredsstillende. Vest-Europas forsvar har dermed med ett slag fått en fantastisk tilvekst.

Bak denne produksjon, som hittil har vært hemmeligholdt står de to amerikanske konserner fra Stillehavskysten, Hycon Manufacturing Co. og Odekerk & Ludwig Inc. samt det belgiske sprengstoff-syndikat Poudres Réunies de Belgique S. A. De to amerikanske firmaene har i lengere tid levert fjernstyrte projektiler til USA's forsvar. De ble spurt om de også ville lage slike projektiler for Vest-Europa og fikk da den ide at selve produksjonen kunne foregå i Europa i stedet for i USA.

Amerikanerne skaffet alle planene og de tekniske ledere, mens Belgia skaffet råstoffene, fabrikkene og arbeiderne. Når man valgte Belgia var det først og fremst fordi dette land hadde rike-

Når den frie verden våkner!

England, som før den annen verdenskrig var den toneangivende nasjon i Europa, førte i lang tid en Tornerose-søvn overfor de politiske problemer, men tenkte bare på «krammer-hensynet» for fortsatt å være handelspolitisk den førende nasjon. Da de engelske politikere så at Tyskland begynte å gjøre dem rangen stridig, måtte man søke å slå Tyskland ned — koste hva det koste ville. Churchill lot endog de legendariske ord falle, «at man skulle alliere seg om det var selve djevelen for å slå Tyskland ned». Derfor søkte man et påskudd for å begynne krig mot Tyskland. Man valgte Polen som utgangspunkt. Men er det virkelig noen som kan få seg til å tro at England ville gå i krig for polakkene? Nei. Bakgrunnen var nok en ganske annen. Det var handels-hegemoniet.

Hør bare hva den amerikanske senatoren Paul H. Douglas, som selv deltok i den annen verdenskrig sier: — «Vår kamp mot kommunismen er en verdensomfattende kamp og må utkjempes med hele verden som skueplass. La oss ikke føre oss selv bak lyset. Enhver landevinning for Sovjet-Samveldet betyr økt militær styrke. China har lært oss at et land som tidligere har vært meget vennligsinnet overfor oss, under kommunistiske herrer kan tvinges til å sende horder av soldater i kamp mot oss. Frivillig må vi ikke tillate slike terrengvinninger noe sted. Men alene kan vi ikke hindre det. Et grunnprinsipp for vår politikk må være å sikre oss beslutsomme allierte. Sør-Korea ville ha falt. Hele Korea ville ha blitt kommunistisk. De kinesiske kommuniststyrker ville ha fått frie hender til å

en fremstående militær og politiker med et klart verdenssyn!

Men er det ikke det samme syn Quisling kjempet for i alle år? Innen NS var det ikke en mann eller kvinne som ikke hadde det syn. Og derfor gikk 9000 norske, unge norske menn i kamp mot kommunismen, før den fikk festet seg i vårt eget land. Nå er U.S.A. fremste politikere på samme bølgeleide, som Quisling og Hitler var. Kampen gjaldt kommunismen! Stortinget skal om kort tid behandle det «oppgjør» som var satt i sving her i landet i 1945 mot dem som hadde det syn som idag har slått igjennom hos de fremste i Amerikas politikk. Vi får vente å se om det finnes noen innen vårt eget Storting, som har hatt evnen til å se dette klart for seg. Og følgen derav må bli

En følger flertallet — ikke fordi det har rett — men fordi det har makt

Biskop Schelderups bok «Tiden kaller på kirken»

Da jeg ikke har sett denne boken anmeldt i noen avis, og jeg har snakket med mange andre som heller ikke har sett den anmeldt, drister jeg meg hermed til å be om å få plass til en kort omtale. Forholder det seg slik at heller ikke våre kristelige aviser har hatt et ord til anbefaling av denne boken, ligger det nært å tro, at årsaken til dette kan ha vært, at det særlig er våre prester og våre andre ledende kristne, den har sin adresse til, og innholdet er av den art som ikke har bekommet dem noe særlig vel.

Nå er det som jeg her har ønsket offentliggjort, sendt til dagbladet «Dagen», Bergen, og til «Vårt Land», Oslo, for å få se hvorledes de stiller seg. Utgiveren av boken er ingen mindre enn en av vårt lands biskoper.

Dette er et sitat av general McArthur's tale til kongressen i Washington 4. mai i år. Men det har adresse langt utenfor USA og kanskje også til oss søvnige nordmenn, som synes å finne seg i alt, selv det største hemmelighetskremmeri.

DEN LILLE FORSKJELL.

Den sosialradikale deputerte Jean Paul David foreslo forleden dag i den franske nasjonalforsamling vedtagelsen av en lov, som helt ville revidere tjenestetiden i Frankrike. Ifølge forslaget skulle tjenestetiden heretter være to år i hæren, fire år i luftvåpenet og fem år i flåten. Samtidig skulle forsvarsministeren få fullmakt til å utskrive kvinner til militærtjeneste. Etter å ha fremsatt forslaget tilføyte David, at teksten til forslaget var en nøyaktig kopi av sovjetrussiske dokumenter om tjenestetiden i Sovjets vepnede styrker. Den eneste forskjell var at han i forslaget hadde erstattet USSR med Frankrike.

Jeg skal la være med noen uttalelser av meg selv, men bare komme med et par mindre sitater av innholdet.

I et kapittel om «Kirken og freden» skriver han: «Fred på jorden er ikke mulig uten en radikal ominnstilling i de kristnes eget sinn. Når landet har kalt til krig, har kirkene — kristelig sett — sviktet verden over, selv der hvor de sto på «den riktige siden» o. s. v.

«Når staten anbefaler og når de nasjonale lidenskaper tennes, må vi først være kristne. Og vi må svare nei til alt som strider mot kristendommen og ens eget sinn, selv om vi må gå mot det som blir kalt nasjonale interesser, og selv om det skulle koste oss vår anseelse, vår stilling og vårt liv.»

I et kapittel «Kjærlighetens ånd» får vi også vite hans syn på dødsstraffen. Her bare et kort sitat:

«At kirken heller ikke har kunnet sette noe mere inn på for å hindre anvendelsen av dødsstraffen, ja ikke en gang har kunnet si et samlet myndig ord, har vært det mest forstemmende av alt det som er hendt siden frigjøringen.

Enkelte av kirkens menn sa klart fra like fra først av, men forgyves. Stort sett gjelder at kirken som sådan, stillfaren — for enkelte kirkeledelses vedkommende, endog åpent uttalt, har anbefalt dødsstraffen.

Det har ikke en gang lykket å få en åpen, samlet tilslutning fra kirkens side til en utstrakt anvendelse av benådningsretten. Og ganske sikkert vil den norske kirke en gang bli terlig få angre hva den her forsømt, når det virkelig blir alvor for den, — at det er Gud alene som bestemmer over et menneskes evige skjebne.»

Det sies ofte at noen kommentar ansees overflødig, og kan dette med større rett sies, enn her?

A. Bjelland.

Glimt --

Et av medlemmene i Forbundsda gen i Bonn som nettopp har besøkt Jugoslavia vet å fortelle at Tito tenker på å frigi alle gjenværende tyske krigsfanger i Jugoslavia til jul.

Hitlers tidligere hovedkvarter «Adlerhorst» som ligger ved Ziegenberg i Hessen vil bli sprengt og ødelagt. Fra «Adlerhorst» ble bl. a. felttoget mot Frankrike og Adennoffensiven ledet. Anlegget ble aldri oppdaget av allierte fly under krigen og selv om det ikke har vært benyttet siden krigens slutt, funksjonerer fremdeles varme- og ventilasjonsanlegget.

Tyrkia har stengt grensen mellom Tyrkia og Bulgaria. Årsaken skal være at bulgarerne har utstyrt 126 zigynere med falske tyrkiske papirer og sendt dem over grensen til Tyrkia. Tyrkia ville sende zigynerne tilbake, men Bulgaria har nektet å ta dem tilbake.

Ifølge Moskva radio er det i Sovjet konstruert et nytt langtrekkende skyts som skal være større og bedre enn de skyts som Krupp frembragte under den siste krig.

Det nylig gjenoppbygde tårn på rådhuset i Chemnitz har fått et nytt klokkespill. Denne klokken er litt av unikum: kl. 7 lar den tonene til sangen «Gjenoppbygning» tone ut over byen, kl. 12 spiller den den kommunistiske «Verdensungdomssang», kl. 18 hører man sangen «Frikveld i malmfjellene», kl. 20 spilles «Vær hilset, Moskva» og kl. 22 sovjetsonens nye hymne.

Av de gjenværende 15 politiske fanger i Eichstätt-leiren i Bayern ble ytterligere 4 løslatt i slutten av oktober. Årsak: god oppførsel. De resterende 11 synes ikke å mangle omsorg da leiren har et personale på 40 mann

Tallrike tidligere tyske soldater som i Frankrike har vært dømt til døden eller til langvarige fengselstraffer for «krigsforbrytelser», er i den siste tid blitt løslatt og er blitt sendt tilbake til Tyskland. Alle de frigitte uttrykte sin store takk til det Tyske Røde Kors.

Tidligere oberst i SS-divisjon «Das Reich», Dusen Schön, er av en militær rett i Bordeaux i Frankrike dømt til livsvarig tvangsarbeide. Påstanden var dødsstraff.

Kommunist-Kinas statssjef Mao Tse Tung er plutselig blitt sitt lands bestselgerforfatter. I løpet av 8 dager er mere enn 60,000 eksemplarer av hans «Uvalgte verker» blitt solgt. 50,000 nybestillinger foreligger også.

De første avdelinger av den amerikanske 43. infanteridivisjon er nylig ankommet til Tyskland. Den 43. divisjon blir den femte amerikanske divisjon i Tyskland. De amerikanske tron

Eisenhower vil ikke

Privat til «8. Mai» fra New York.

I en artikkel offentliggjort på første side med stort utstyr den 8. november meddeler den ansette avis New York Times at president Truman under general Eisenhowers besøk i Washington foreslo for generalen at denne skulle stille seg som demokratisk presidentkandidat ved valgene i 1952. Allerede i 1948 kom Truman med et slikt tilbud til Eisenhower, men generalen avviste det dengang. Presidenten gikk et skritt videre nå, sier New York Times, idet han sa at han skulle kaste hele sin personlige innflytelse i vektskålen til fordel for ham hvis Eisenhower stillet seg.

New York Times erfarer at general Eisenhower også denne gang avviste Trumans tilbud, idet han understreket at han er dypt uenig i det demokratiske partis sosiale politikk, de foreslåtte endringer til Taft-Hartley loven og andre innenrikspolitiske tiltak som Truman arbeider for.

Samtalen mellom Truman og Eisenhower foregikk under en strengt privat lunsj den 5. november.

I politiske kretser i USA har New York Times' meddelelse vakt den største oppsikt, idet Eisenhower er kjent som republikaner og mektige kretser i det republikanske parti arbeider for at han skal stille seg som republikansk presidentkandidat. Heller ikke dette har

Samtalen mellom Truman og Eisenhower foregikk under en strengt privat lunsj den 5. november.

I politiske kretser i USA har New York Times' meddelelse vært den største oppslakt. Idet Eisenhower er kjent som republikaner og mektige kretser i det republikanske parti arbeider for at han skal stille seg som republikansk presidentkandidat. Heller ikke dette har Eisenhower foreløpig villet gå med på.

Nasjonalsosialismen skal ikke gjenreises

Privat til «8. Mai» fra Frankfurt.

«Våre motstandere hevder, at Det Sosialistiske Riksparti forsøker å gjenreise den gamle nasjonalsosialisme, men dette er ikke riktig», sier general Remer i et intervju med avisen Deutsche Opposition.

Han fortsetter: «Gjentatte ganger har vårt parti klarlagt, at det ville være en alvorlig politisk feil å forsøke å gjenreise en politisk form, som er overvunnet av historien. Dette gjelder ikke minst de politiske former som kom til uttrykk i den revolusjonære epoke mellom de to verdenskriger.

Vi avviser enhver diskriminering av rasemessige eller religiøse grunner. Dette bestemmer også vår innstilling

tid levert fjerntstyrtet projektiler til USA's forsvar. De ble spurt om de også ville lage slike projektiler for Vest-Europa og fikk da den ide at selve produksjonen kunne foregå i Europa i stedet for i USA. Amerikanerne skaffet alle planene og de tekniske ledere, mens Belgia skaffet råstoffene, fabrikkene og arbeiderne. Når man valgte Belgia var det først og fremst fordi dette land hadde rikelige forsyninger av sprengstoffet ballistit og sømløse stålrør, råstoffer som er av avgjørende betydning for denne produksjon.

Etter de vellykkede resultater i Belgia har de to amerikanske firmene innledet samarbeide med det italienske sprengstoff-syndikat Bambrini Parodi-Delfino om et liknende samarbeide. Deretter kommer turen til Japan.

til de fåtallige jøder i Tyskland. Vårt parti vil ikke forsvare de overgrep som ble foretatt fra tysk side under krigen, men vi vil vende oss skarpt mot ensidighet i propagandaen. Øst-tyskernes fordrivelse fra hjemlandet bombeangrep mot sivillbefolkningen og atombombene mot Japan er tre eksempler på umenneskelige handlinger.

SISTE:

Hvis Visjinski skulle etterkomme Edens henstilling om å unngå skjeldord, ville hans neste tale bli to minutters stillhet.

Tyskland ned — koste hva det koste ville. Churchill lot endog de legendariske ord falle, «at man skulle alliere seg om det var selve djævelen for å slå Tyskland ned». Derfor søkte man et påskudd for å begynne krig mot Tyskland. Man valgte Polen som utgangspunkt. Men er det virkelig noen som kan få seg til å tro at England ville gå i krig for polakkene? Nei. Bakgrunnen var nok en gammel annen. Det var handels-hegemoniet som drev England til å erklære Tyskland krig, selv om man anga, at det var av hensyn til «Polens frihet».

Man kan si hva man vil om Hitler. Men han øynet en ganske annen fare nemlig kommunismen, som holdt på å bre seg med faretruende fart fra Moskva. Sovjet hadde betalte agenter i alle land for å undergrave de frie stater, som ennå ikke hadde sluttet seg til Sovjets ideologi. Derfor forberedte Hitler et korstog mot Sovjet-Russland. Han var klar over at Russlands befolkning stort sett var imot kommunismen, men de kommunistiske maktthavere hadde greid ved en fremragende strategi å svinebinne det russiske folk ved diktaturet. Og denne makt hadde de greid å bevare ved å utrydde sine verste motstandere. Hitler var klar over, at bolsjevismen var den største fare for land som ikke hyldet Lenin og Stalins politikk. Vi hadde endog betalte Sovjet-agenter i vårt eget land. Pengene kom gjennom mange kanaler for å forbedre en revolusjon i Norge for at kommunistene kunne tilrive seg makten her. Glemt er vel heller ikke Madsons gullsmugling over Kirkenes? — Disse penger skulle benyttes for å få kommunismen utbredt i folket. Agenten sitter fremdeles som stempelpapirforvalter i Norge. Glemt er vel heller ikke mannen som reiste til Moskva for å lære hvordan arbeideridretten skulle organiseres som motstann mot den «borgerlige» idrett. Man kan også si hva man vil om Quisling. — Han var Nansen-hjelpens fremste organisator i Ukraina og derved så han hvordan Sovjet-kommunismen virket i praksis. Han var også vår militærattasje i Russland og Finland og hadde derved førstehånds kjennskap til Sovjets virkemåte. Allerede, mens han virket i sine stillinger i Finland og Russland, la han grunnlaget for en oppfatning, da ingen annen nordmann hadde så godt kjennskap til virkemåtene for utbredelsen av den Sovjet-russiske kommunisme. Sin eneste medarbeider for folkereisningen her hjemme mot kommunismen, var vår konsul i Arkangelsk, Fr. Prytz, som tidligere var en fremragende norsk offiser, som hadde virket som offiser også i Russland for å sette seg inn i militærstellet der borte. Disse 2 fremragende offiserers klarsyn burde ikke vært dradd i tvil av noen norsk, klartseende mann eller kvinne, som ikke ville slutte seg til kommunismen fra Sovjet. Men vi har opplevd det annerledes. Dog har historiens dom ennå ikke sagt det siste ord om disse to norske offiserer, som søkte å åpne sine landsmenns øyne for faren fra øst! De vil nok med tiden få full og hel oppreisning for sin kamp for å redde fedrelandet.

Under den annen verdenskrig søkte Churchill forbindelse med president Roosevelt i U.S.A. for å få dette mektige land, som alliert for å knekke Tyskland. Lengere så ikke noen av de to herrer dengang, enn at det var handelshegemoniet kampen stod om, mens Hitler mente at det var kommunismen! Og han har også fått storlig rett i sitt syn. Er det ikke kommunismen og kampen mot den som U.S.A. og FN i første rekke er gått inn for?

Udvalgte har vært de viktigste grunner som har tvungen til å sende horder av soldater i kamp mot oss. Frivillig må vi ikke tillate slike terrengvinninger noe sted. Men alene kan vi ikke hindre det. Et grunnprinsipp for vår politikk må være å sikre oss besluttomme allierte. Sør-Korea ville ha falt. Hele Korea ville ha blitt kommunistisk. De kinesiske kommuniststyrker ville ha fått frie hender til å kaste seg over Indo-China, Siam, Malakka, Burma. De ville ha stått ved grensen til India, hvor folket hovedsakelig lever av ris fra Indo-China, Siam og Burma. En stans i disse tilførselsene ville bety hungersnød i India. Vi ville i tilfelle bli stilt overfor nødvendigheten av å sette i verk kjempemessige tiltak, muligens av militær art, for å redde Indias 349 millioner mennesker fra å bli sovjets fanger og øke Moskvas soldatermaterieell. La oss føre en smidig militær politikk, sier senator Douglas videre. La oss slå løs på angriperen overalt i verden og la oss søke allierte overalt. Hvis vi skal vente til alle våre allierte er fullkomne, vil vi bli stående temmelig alene. I Latin-Amerika har vi allerede forbunnsfeller som foretrekker enmanns-styre framfor folkestyre. Og hvorfor skulle vi ikke akseptere dem? De vil motsette seg kommunistisk aggresjon, og det er det viktigste! Vi kan kanskje mislike deres styreform, men vi trenger alle land i verden som er villige til å gjøre motstand mot Moskva. Chang Kai sheks hær på Formosa, Francos hær i Spania. Titos hær i Jugoslavia, de styrker som Japan og Vest-Tyskland vil kunne stille — la oss føye disse millioner soldater til de millioner som vi og våre nåværende allierte har».

me bølgebølge, som Quisling og Hitler var. Kampen gjaldt kommunismen! Stortinget skal om kort tid behandle det «oppgjør» som var satt i sving her i landet i 1945 mot dem som hadde det syn som idag har slått igjennom hos de fremste i Amerikas politikk. Vi får vente å se om det finnes noen innen vårt eget Storting, som har hatt evnen til å se dette klart for seg. Og følgen derav må bli hvis de ennå ikke går med skylapper for øynene, at våre tapre kjempere mot kommunismen gis full og hel oppreisning!

Hvis det i tingets hall satt mannfolk, som ville erkjenne sine feilgrep, så lot man frontkjempere marsjere opp foran Stortinget, hvor presidenten gikk ut på Løvebakken foran Stortinget og proklamerte, at «vi har sett feil og vurdert deres innsats på en feil måte. Vi har straffet dere for at dere har sett rett og tatt konsekvensene av deres klarsyn mot kommunismen! Dere var villige til å sette livet inn for den ideologi som nå endelig er kommet fram hos alle frie nasjoner og vi gir dere herved full og hel oppreisning. Nasjonen takker dere for deres innsats og vi ber unnskyldt for feilvurdering. De kroner vi har fratatt dere i Oslo Sparebank skal straks bli tilbakebetalt dere med renter. Og vi skal sørge for at de skal komme tilbake til Deres gamle stillinger med den opprykkning dere fortjener! Og nasjonen vil gi dere en billighetserstatning for utholdt fengselsstraff!»

SLIK ville Stortinget ha grepet saken an, når det skal drofte «oppgjøret» for siste gang, hvis det satt mannfolk i nasjonalforsamlingen. Vi får i det lengste håpe på det.

Tse Tung er plutselig blitt sitt lands bestseller-forfatter. I løpet av 8 dager er mere enn 60,000 eksemplarer av hans «Utvalgte verker» blitt solgt, 50,000 nybestillinger foreligger også.

De første avdelinger av den amerikanske 43. infanteridivisjon er nylig ankommet til Tyskland. Den 43. divisjon blir den femte amerikanske divisjon i Tyskland. De amerikanske troppestyrker i Tyskland vil hermed telle ca. 160,000 mann.

Lommetyvene i Egypt har meddelt politiet at de vil innstille sitt arbeid for å avlaste politiet under den nærende politiske situasjon. Under de siste massedemonstrasjoner i Alexandria og i Kairo ble det ikke meldt om et eneste lommetyveri. Politiet er rørt til tårer over tyvenes patriotiske holdning.

Som kjent har de amerikanske okkupasjonstropper i Tyskland hatt egne vogner ved hvert tog. Fra midten av oktober ble det forandring i dette, da nemlig reserverte vogner ved ca. 160,000 mann.

Kaltenkirchener Folkehøgskole i Tyskland har måttet innstille en foredragsserie over emnet: «Er nåtidens ungdom upolitisk», da det ved første foredrag kun var møtt opp en tilhører. Foredragsholderen og tilhøreren var tilsammen 118 år gammel.

En forretningsmann i Esslingen i Tyskland, sendte for kort tid siden sin nyansatte viserpике til banken med 800 mark. Piken var ukjent i byen og en politimann hun spurte om veien viste henne feilaktig til kemneren. Der tok man imot hele beløpet meget ivrig og ga piken en kvittering på «Forskuddsinnbetaling på inntekts skatt 1951—1952».

Gjennomsnittlig omkommer ved trafikkulykker eller på annen måte 40 amerikanske soldater i Tyskland pr. måned. 100 andre blir såret, går det fram av en statistikk som U.S. overkommando har gitt ut.

Av de rundt 2000 delegerte fra 60 land som deltar i de Forente Nasjoners hovedforsamling i Paris er det bare 10 kvinner. En av disse er selvfølgelig Mrs. Roosevelt.

Svenske speidere har overrakt den tyske by Neumünster en erindringsplakatt som en takk for at 300 svenske speidere, som var på vei til jamboreen i Østerrike i juli i år, ble hugst i norsk opposisjonspolitikk vi i dag trenger.

Det er blitt hevdet at et samarbeid mellom de borgerlige partier i Norge ikke ville gi vårt politiske liv en ny stimulans. Intet er mer feilaktig. De sosialistiske partiers samling i 1920-årene og deres fremgang deretter gir det beste svar på det.

Små partier, som ikke er i sterk vekst — kan ikke gi det politiske liv den inspirasjon og den fornøynelse som er nødvendig for å løse de felles oppgaver i samfunnslivet.

Velgerne selv har også vendt seg fra dem. De er gått til den store, nye maktfaktor i norsk politikk: Arbeiderpartiet, som tross all ensretning også rommer samfunnslivets store motsetninger. De små partier er avhengig av hverandre for å kunne fremme selv den minste sak. Men er det ikke da urealistisk å avslå ethvert inspirerende grunnlag for et slikt samarbeid, når det allikevel er nødvendig?

Hans J. Utne.

Nordmørspostens Trykk

Vestens alternativ — Den sosiale liberalisme

Et inspirerende grunnlag for samarbeide

Hans J. Utne skriver følgende i Norges Handels- og Sjøfartstidende:

Det moderne menneske lever i skyggen av sine tre mektige byggverk: Staten, teknikken og organisasjonene.

Liberalismens gjennombrudd ga håpet om sosial, økonomisk og politisk frihet for mennesket. Teknikken og organisasjonene skulle være løftestengene for friheten i den demokratiske stat.

Men enda før liberalismens 100 årsjubileum hadde sosialismens diktaturets storm rullet jernteppet ned for friheten i den sosialistiske stat. Selv i vest skjelder den lille mann for de altomfattende organisasjoner han selv har skapt. Han er blitt organisasjonens livne, slik hans fedre var feudalherrenes i middelalderens mørke. Sant nok har organisasjonene foret sine medlemmer godt i den vestlige verden, hvor det organiserte menneske enda nyter godt av den relative velstand og økonomiske frihet liberalismen har muliggjort. Men hva i morgen?

I øst bygges allerede den sosialistiske stat opp av de mange millioner som lever i ytterste armød i tvungne arbeidsleirer.

Skal det også bli vestens skjebne? Og hva med den nye politiske overklasse som hevder at vesten vil bli

bedre, lykkeligere og rettferdigere ved å gjennomføre den sosialistiske stat?

I de siste tredve år har flere av vestens land vært underkastet sosialismens storhetsdrømmer. Det begynte med Mussolinis fascisme, og fortsatte med Hitlers nasjonalsosialisme. Det endte i grenseløst skjennsel.

Har vestens sosialisme således vært bedre enn østens? Vestens alternativ til socialismen i dag er den sosiale liberalisme. Paradoxet er at også den må — i virkelighets verden — støtte seg til organisasjoner. Det er vestens tragedie, at liberalismen har splittet seg i avsmeltende særgrupper og partier, som blir uten avgjørende innflytelse på utviklingens gang.

De engelske valg viser at en samlet ansvarsbevisst opposisjon byr den eneste mulighet for at en nasjon makter å velge liberalismens alternativ til sosialismens. Det er livets paradoks at mens det liberale parti går under, fører de seirende konservative liberalismens ide videre. Burde ikke dette kunne gi vår hjemlige splittede opposisjon litt å tenke på? Våre fire opposisjonspartier er i dag like nødvendige for hverandre som hjulene på en vogn. Men hva med vognen når iethvertfall hvert av de tre hjul synes å mene at de andre er fullstendig overflødige?

Er det for godt til å være sant at de norske opposisjonspartier kan samles om et felles positivt program? — Det ville i så fall bringe det friske